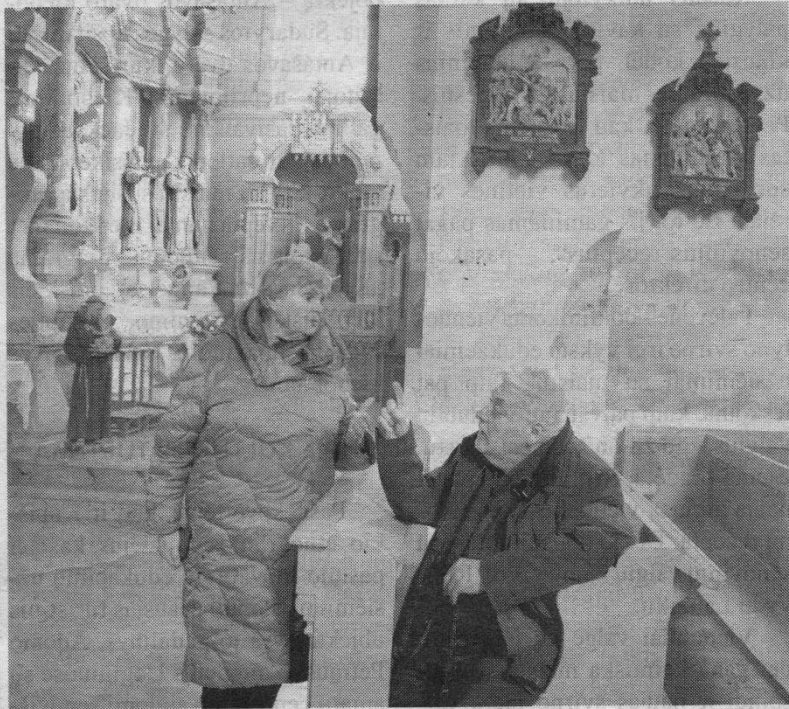

Alfredas Bumblauskas: „Savo kraštą reikia išmokti kaip vadovėlį ir ugdyti meilę dabarčiai“

„Kupiškio kraštas Žemaičių vyskupijos dalis“ – tokia tema su kupiškėnais, susirinkusiais į Kupiškio viešosios bibliotekos konferencijų salę, kovo 15 dieną kalbėjosi istorikas, televizi-

jos laidų vedėjas prof. Alfredas Bumblauskas. Prieš šį susitikimą jis apsilankė ir Palėvenėje, kur apžiūrėjo bažnyčią ir dominikonų vienuolyno pastatus.

Nukelta į 5 p.

Palėvenės bažnyčios istorijos žinovė Aldona Ramanauskienė ir prof. Alfredas Bumblauskas turėjo apie ką padiskutuoti. Banguolės Aleknieienės-Andrijauskės nuotrauka

**Banquošė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ**

ŽAVĖJOSI BAROKU

Čia A. Bumblauską lydėjęs Kupiškio viešosios bibliotekos direktorius Algirdas Venckus sakė, kad susitikimas su visiems gerai žinomu istoriku ir pokalbis su juo apie Lietuvos valstybingumo raidą buvo planuotas per Kovo 11-osios, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos, renginius. Tada svečias negalėjo atvykti. Tad susitikimas su juo nukeltas į kovo 15 dieną.

Į Palėvenę A. Bumblauską navigatorius atvedė trumpiausiu keliu, teko kratytis žvyrkelėliais. Profesorius šmaikštavo, kad iš naujo patyręs, ką reiškia atsidurti tikroje provincijoje.

Palėvenės šv. Domininko bažnyčioje jį sudomino faktas, kad čia krikščytas architektas Laurynas Stuoka-Gucevičius. Profesorių sužavėjo šios bažnyčios interjeras.

„Gali daug kas pavydėti jums. Kur tu provincijoje tokį baroką pamatysi“, – kalbėjo A. Bumblauskas, išvydęs auksu spindinčius altorius.

Išsamiau apie Palėvenės bažnyčią svečiui papasakojo Aldona Ramanauskienė. Anot jos, panašios yra Liškiai ir Telšių bernardinų bažnyčios. Palėvenės bažnyčios didysis altorius beveik identiškas Tytuvėnų ir Telšių bernardinų bažnyčių altoriams, nes jų autorius tas pats skulptorius Jurgis Mažeika. Pirmiausia altorių jis sukūrė Palėvenės bažnyčiai, o vėliau važiuo darbuotis ir į kitas bažnyčias.

Žemaitijos vyskupas Motiejus Valančius Palėvenėje 1858 metais paskelbė blaivybės sąjūdį. Tie faktai A. Bumblauskui pasirodė labai įdomūs. Svečias susižavėjo ir vienu žymiausių šios bažnyčios meno kūrinių – renesanso laikų Nukryžiuotojo skulptūra.

Iš bažnyčios A. Bumblauskas su jį lydintiais Kupiškio kultūros įstaigų atstovais ėjo apžiūrėti restauruojamų vienuolyno pastatų. Pralkalbus, kam tie pastatai galėtų būti pritaikyti, profesorius teigė, kad jie galėtų tapti piligrimystės vieta, pritraukiančia pavienius keliautojus ar jų grupes.

Svečias džiaugėsi gavęs dovanų Dalios Klajumienės ir Rimvydo Laužiko knygą „Dominikonų palikimas Palėvenėje ir Skapiškyje“.

Alfredas Bumblauskas susidomėjęs vaikštinėję po restauruojamą Palėvenės vienuolyną.

Vienuolyno svinne A. Bumblauskui apie čia vykstančius edukacinius užsiėmimus papasakojo Kupiškio rajono turizmo ir verslo informacijos centro vadybininkė Rita Pukenienė. Ten įrengtame skriptoriume svečias žąsies plunksna lotyniškai užrašė „Dum spiro spero“ (Kol kvėpuoju, tikiuosi). Profesorius tokį užrašą yra matęs Baltarusijoje ant gal stalininio senutėlio sunkvežimio durelių šalia penkiakampės žvaigždės. Toks lotyniškas užrašas lukošenkiniame kemsyne paliko giliausią įspūdį.

A. Bumblauskas dar pašmaikštavo, kad šis užrašas negalios, jei nebus jo parašo ir datos. Taigi šiuos atributus irgi išraitė žąsies plunksna. Jam Palėvenės vienuolyno rūšiai priminė Kražių vienuolyną. Svečias sakė, kad šis vienuolynas irgi labai sutvarkytas. Tiktų su juo Palėvenės vienuolynui užmegzti ryšius, gal susijungti į kokią nors vietinę asociaciją. Kartu būtų lengviau veikti.

**APIE ISTORIJĄ
NETRADICIŠKAI**

Iš Palėvenės A. Bumblauskas skubėjo į Kupiškio viešąją biblioteką, kur jo laukė pilna salė kupiškėnų. A. Venckus priminė, kad svečias daugiau nei dešimt metų vedė televizijos laidą „Būtovės slėpiniai“, kurioje su istoriku prof. Edvardu Gudavičiumi apie Lietuvą pasakojo diskusijos forma. Taip pat daugelis žmonių A. Bumblauską pažįsta iš televizijos projekto „Nacionalinė ekspedicija“.

„Tai žmogus, kuris moka istoriją paversti įdomiu, intriguojančiu dalyku ir geba visa tai netradiciškai perteikti“, – renginio pradžioje

kalbėjo A. Venckus.

A. Bumblauskas tai išgirdęs pasakė, kad visko esmė profesorius E. Gudavičius. Jis yra ta didžioji Lietuvos istoriografijos permaina. E. Gudavičių palygino su Simonu Daukantu ir Adolfu Šapoka.

„Etapinis istorikas. Man teko laimėti būti E. Gudavičiaus mokiniu. Lydėdavau iš centro jį namo į Viršuliškes. Kelionė trukdavo 3 valandas. Tai buvo mano gyvenimo universitetai. Iš čia ir visi mano sumanymai. Keleri metai profesorius jau nebėra. Jis iškelia į Dausas. Stengiuosi bent taip, kaip jis, intrigą toliau megzti“, – sakė A. Bumblauskas.

Kalbėdamas apie tai, kad kupiškėnai kažkada buvo Žemaičių vyskupystės dalis, jis apžvelgė daug dalykų, susijusių su Lietuvos

Vienuolyno svinne Alfredas Bumblauskas su jį lydėjusiais kupiškėnais. Autorės nuotraukas.

regionų ribų kaita. Sakė, kad dabartinis jos suskirstymas į apskritis yra dirbtinis. Buvo reikalingas tik žemės reikalams spręsti. Apskričių heraldika irgi yra atgyvena. Galima būtų sukurti nebent dvejų Lietuvos ideologiją. Tas suskirstymas įvairiu pavidalu šmėžuoja nuo seno. Prisiminkime Dionizo Poškos „Muziką žemaičių ir Lietuvos“, Simono Daukanto „Būdą senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“.

Bet žmonėms visada rūpi mažesnė tapatybė, kokiam etnografiniam regionui, kokiai tarmei save priskirti. Tuo pagrindu ir kyla daug nesupratimų, ginčų. Antai švenčioniškiai niekaip nenori sutikti, kad jie priskiriami prie Dzūkijos. Marijampoliečiai save laiko sūduviais, o ne suvalkiečiais ir la-

bai pyksta taip pavadinti. Vilnijos krašto pažinimas išvis per daug sudėtingas ir komplikuoatas. Ten negalioja A. Šapokos istorija.

Žemaičių vyskupijos ribos irgi daug kartų kito. Buvo toks laikotarpis, kai jos siekė Virbalį, Zarasus ir Kupiškio kraštą. A. Bumblauskas išsakė savo įžvalgas, kokie istoriniai procesai visa tai lėmė. Šmaikštavo, kad kupiškėnai turi šansą tapti žemaičiais.

Pasak profesoriaus, reikia ugdyti meilę dabarčiai, pernelyg nesikniaisoti po praeitį. Ten visomet atsiras dalykų, kuriais vieni ar kiti bus nepatenkinti, jaus nuoskaudų.

Žinoma, praeitį reikia pažinti. Moralas netgi būtų toks: „Savo kraštą pažink, išmok, kaip vadovėly – ir tarmes, ir folklorą. Visa tai, kuo esame turtingi, yra gerai.“

Alfredo Bumblausko paskaitos atėjo pasiklausyti gausus būrys kupiškėnų.